

и това не бѣ въ състояние да събуди въ менѣ народното чувство.

„Минѣха се нѣколко години и започена да се слуша българско възстание, ужасни кланета, слѣдъ което доде русско-турската война и освобождението. Границитѣ на Св. Стефанската България поразиха всичкитѣ поклонници и послѣдователи на великата грѣцка идея. На Балканския Полуостровъ изникна ново славянско господарство, съ младѣ князь и млада войска, но и то не бѣ въ състояние да събуди въ менѣ народното чувство.

„Въ Гърция отиватъ изъ Македония доста българи, които прѣдприематъ разни работи, най-вече зидарство. Азъ обичахъ да се срѣщамъ съ тѣхъ, да говоря на езика имъ и да ги оглашавамъ въ еллински чувства. Прѣди учреждението на Екзархията, а най-вече прѣди войната за освобождението, тѣ обичаха да ме слушатъ и се възхищаваха отъ проповѣдитѣ ми. Но слѣдъ войната като че започенаха да ме избѣгватъ. Опова, съ косто азъ се възхищавахъ и съ което се гордѣхъ, тѣхъ не възхищаване вече, за тѣхъ гордостъ не бѣше. Прѣдмета на тѣхната гордостъ и на тѣхното възхищение бѣше други. Моя идеалъ станѣ противоположенъ на тѣхния и ний не се съгласявахми вече. Единъ день, азъ се разговаряхъ съ нѣколцина и се стараехъ да ги убѣждавамъ, че тѣ не сѣ българи, а трѣбва да се гордѣятъ съ грѣцката си народность, която е дала толкова велики хора на свѣта, толкова философи, на високитѣ и дълбокитѣ умове на които и днесъ се удивлява образованата Европа. — Не, каза едно по-интелигентно лице отъ Охридскитѣ мѣста, ний сме българи. — Отдѣ знаете това, коя книга ви го е казала? Историята показва противното, прибавихъ азъ. — Казалъ ни го е Св. Климентъ, чели ли сте неговото житие? То е на грѣцки, отговори македонецъ — Кой Св. Климентъ? попитахъ азъ. — Св. Климентъ Охридский, който е билъ нашъ отецъ и мѣнастира и гроба на когото е въ Охридъ, отговори македонецъ. — Що ви е казалъ Св. Климентъ? повторило попитахъ азъ. — Казалъ ни е, че сме българи, четете грѣцкото му житие и ще видите, отговори македонецъ.

„Тоя отговоръ на моя съотечественникъ ме тури въ трудно положение. Азъ незнаехъ какъ да го опровергая. Припомнихъ си, че и братъ ми, гроба на когото е тука прѣдъ насъ, когато прѣди много години го убѣждавахъ да се остави отъ идеята, че македонцитѣ не сѣ грѣци, ми привлечаше вниманието къмъ житието на Св. Климентъ като ми казваше, че